

A tiszántúli gyepek terméshözvételének lehetőségei

Bánszki Tamás

Agrártudományi Egyetem, Debrecen

Hazánkban a gyepek akkor képezhetik megbízhatóan az állattartás takarmánybázisát, - a jó legelőt és a minőségi szénát - ha a gyepek termésátlagait növeljük. Különösen érvényes ez a tiszántúli gyepekre.

A gyepek terméshözvételére az elmúlt években a tudományos kutatómunka során sok kiváló módszert és több eljárást dolgoztak ki a Tiszántúlon is, és a DATE-n is. A számos módszer közül előadásomban két eredménnyel szeretnék röviden foglalkozni.

Az egyik a gyepek szakszerű műtrágyázása öntözetlen és öntözött körülmények között, azaz az optimális és rentábilis műtrágyázási program a különféle talajokon elterülő különböző gyeptípusokra.

A másik a gyepeken a pillangósvirágú növények arányának növelése, vagyis a gyepek pillangósításának programja, az ingyen rendelkezésre álló légköri N jobb felhasználásával. Konkrét kísérleti eredmények alapján szeretném bemutatni a két módszer eredményességét.

A műtrágyázásról a következőket. Az NPK műtrágyák alkalmazása a gyepek terméshözvételének legfontosabb és leghatékonyabb eszköze. Ezen belül is a N műtrágya a legmeghatározóbb. Bemutatok a N műtrágyázás eredményességére néhány talajtípuson és gyeptípuson végzett kísérletet, egységes PK alaptrágyázás mellett. Ezek a sovány csenkesz, réti ecsetpázsit, sziki mézspázsit, magyar rozsnok, réti perje, sovány perje gyeptípusok. A N műtrágya 100-400 kg/ha közötti adagjaival a különböző gyeptípusokon 43-341% terméshözvételést kaptunk. A hatékonyság és az optimum a különféle gyepeken eltérő, ezért nem lehet a műtrágyázásnál sablonokat alkalmazni.

Adott termelési szinthez az NPK optimumok megállapítása a legfontosabb. Ennek igazolására mutatok be egy másik kísérleti eredményt. A különféle gyepek eltérő NPK tápanyagigényűek, valamint különböző tápanyagellátottságú talajokon terülnek el. E két befolyásoló tényezőt kell összhangba hozni a műtrágyaadagok megállapításánál.

A tiszántúli gyeptalajok többsége N-ben gyenge ellátottságú. Más a helyzet a P és K tápanyagellátottság mértékével, mert igen sok helyen e két elemből a végletek is megtalálhatók, azaz vannak igen gyenge, és igen jó ellátottságú területek, illetve talajok. Ezért ezeken a területeken - az átlagostól eltérően - esetenként több műtrágyát kell adni a hiányzó tápelemből, vagy ellenkező esetben mérsékelni lehet egyes műtrágyák adagját, vagy éppenséggel időszakosan szüneteltetni lehet adagolását.

A gyepék pillangósításának proramjáról néhány szót. Országos átlagban napjainkban - különösen a Tiszántúlon - 5% alatt van a gyepben a pillangósok részesedése, a kívánatos 15-20% helyett. A nagyadagú N trágyázás visszaszorította a pillangósok arányát a gyepekben. Mivel manapság kevesebb műtrágya áll rendelkezésre, valamint lényegesen megnövekedett a műtrágyák és az energia ára, továbbá a környezetvédelmi szempontok miatt is célszerű a természetesebb, ingyen rendelkezésre álló légköri N megkötését, felhasználását fokozni a pillangósok segítségével (50-132 kg/ha N). A pillangósok bevitele a gyepbe - N műtrágya nélkül - nemcsak a termés mennyiségét emeli (a tiszta fűkeverékhez viszonyítva 32-58%-kal), hanem lényeges minőségi javulást is eredményez, különösen a takarmányozás szempontjából szükséges és nélkülözhetetlen tápelemekből, aminosavakból (a fűkeverékhez viszonyított többlethozam: N-ből 54-107%, Mg-ből 53-119%, Ca-ból 42-97%, P-ből 37-72% és K-ből 30-55% közötti). A N műtrágyázás alkalmazásával - a pillangósok visszaszorulása miatt - a pillangósok előbbi hozamtöbblet hatása mérséklődik, illetve megszűnik.